

Rullskrift -
Sv.
Mus.
STHLM
(Por.)
0

Mumälän

om inrättande i Stockholm af ett permanent Museum för
Naturvetenskap, Slöjd och Konst jemte Populära
Föreläsningar uti åtskilliga vetenskapsgränar.

Det första och enda tillfälle, som hittintills uti vårt land yppat sig till grundläggande af ett museum för naturvetenskap, slöjd och konst, har blifwit beredt genom medicine doktorn hr N. W. Hambergs förtjenstfulla åtgärd, att så wäl under resor i andra länder som inom fäberneslandet sammanbringa en samling, innefattande följande hufvuddelar: 1:o Geognostisk samling; 2:o Mineralogisk samling; 3:o Droguer och fabriker utur wägtriket; 4:o Droguer och fabriker utur djurriket, samt 5:o Konstfäker. Denna samling hade efter all sannolikhet redan varit färdig, om icke några af hr doktor Hambergs wänner, hwilka tillika älska och befordra upplysningen jemte wetandet uti allmänt gagnande ämnen, sökt att äminstone för en kort tid sammanhålla grundpelaren till en inrättning, som, i händelse den kan widmakthållas och efter hand utwidgas till hwad den bär kunna blifwa, utan twifwel skall komma att i framtiden medföra oberäknliga fördelar. Redan då bemälde hr W. J. Andersson under loppet af Augusti månad uti Kongl. Carolinska medico-chirurgiska institutets kemiska lärosalar hade till allmänt bestående uppställt ofwanberörda samling, läste man i Åstonsbladet N:o 184 för d. 12 i samma månad en af hr mag. N. J. Andersson lika wäl som sakligt författad framställning af denna samlings betydelse, egenfäper och värde. Meningen med det, som nu yttras, lär icke kunna misstännas. Den är att gifwa anledning till bildande af en inrättning, som i Sverige ännu saknas, och hvars stora inflytande på upplysning, bildning och användbar kunskap, inhämtad icke blott genom muntligt meddelande, utan äfwen genom åskådande, i flere länder, förnämligast uti det praktiska England, redan så tydligt wifut sig, att der, som bekant är,

inga kostnader sparas för bibehållande och utwidgande af likartade institutioner.

Den inrättning, som till bildande härigenom nödofamt föreläs, skulle kunna erhålla namnet Stockholms museum för naturvetenskap, slöjd och konst. Detta museum kunde begynna sin gagnande verksamhet genom uppställande i lämplig samt tillräckligt rumlig lokal och förenande för allmänheten af den redan omnämnda och i någon mån nu för bestående tillgängliga samlingen af natur-, slöjd- och konstprodukter, hwilken samling, dels genom wälwilliga skänker, dels genom intöy, allsöm tillgång på mebel sådant kunde medgifwa, ständigt skulle ökas. Men så snart inrättningens penningställning wore sådan, att flere omkostnader kunde bestridas, borde äfwen af dertill benägne vetenskapsmän, mot nöjaktiga honorarier, populära föreläsningar tidtals hållas uti geologi och geognosi (hufvudsakligen afhandlade beskaffenheten af Swertiges berg och mark), zoologi, botanik, handelswarors kunnedom (Waarenkunde), fysik och kemi, förnämligast med tillämpning på vårt lands natur-, konst-, handels- och slöjdförhållanden samt med begagnande af museets samlingar jemte de instrumenter och apparater som kunna anskaffas. Härwid torde böra anföras, att dessa föreläsningar, utom det att de framför allt afse ungdomens upplysande uti ämnen, som inom vårt lärowerk i allmänhet, med undantag af de tekniska, antingen alls icke ingå uti undervisningen eller der utan praktisk tillämpning behandlas, äfwen äfysta att blifwa gagnande för äldre personer af alla yrken, förnämligast för handlande, industriellare och handwerksmän. Man bär tillika så mycket mer kunna hoppas på ett ynnestfullt deltagande af upplysningens samt det praktiska wetandets gynnare, som deras närvaro skulle

föreläsningarna ett stöd, hvilket isynner-
 sätt deras början wore lika önskad som
 värdefullt.

Handelsvarors kändedom är ett i vårt
 land litills obehandlat ämne för föredrag och
 undervisning. Den widgade verksamhet, till
 hwilken genom de i sednare tider så utomor-
 dentligt lättade kommunikationerna länderna
 emellan äfwen svenska handeln och industrien
 hunnit, gör det mer och mer behöfligt att kän-
 na handelsvarors olika egenskaper, beskaffenhet
 och värde, huru flera af dessa waror förefom-
 ma i naturen och på hwad sätt de genom menst-
 lig åtgärd frambringas, antingen sådana de bö-
 ra vara, eller mindre dugliga, eller rent af
 obugliga. — Genom en sådan kändedom kunna
 ofta nog stora förluster undvikas och ett all-
 männe begrepp spridas om wigten för hand-
 lande, industriidkare och handwerksmän, äf-
 wen som för köpare i allmänhet, af att kunna
 rätt bedöma en handelswara. Nyttan häraf lär
 rer alltså vara obestridlig.

Det är allmänt känt, att till utöfning af
 alla förra företog fordras förenad kraft. Den
 nu nödsamt föreslagna inrättningen är deras
 i så mycket större behof, som den här i landet
 är af owanlig beskaffenhet. **En aktieteckning**
 synes således efter all anledning vara enda ut-
 vägen till sammanbringande af de för inrättande
 af ofsanämnde Museum erforderliga medlen,
 hwilkas belopp, **Tolf tusen riksdaler banko**,
 i händelse förslaget lyckades winna bifall, sanno-
 likt utan betydlig svårighet skulle kunna samlas
 genom **ett tusen två hundra aktier** å **Tio**
 riksdaler banko hwardera.

Under sådana förhoppningar har nedanstående
 plan, förslagsvis upptagande inkomster och ut-
 gifter för detta museum, blifwit sammanfattad;
 och komma särstilda anteckningslistor att innan
 fort utfärdas. — Man skulle icke wäget fram-
 träda med ett förslag af denna egenskap, så
 framt icke öfwerlygelsen om den fosterländska
 andans nu mer än någonsin lifliga uppfattning
 af det äbla, det upplysande, det gagnande warit
 ledaren på denna nya väg till spridande af
 sådane medborgerliga kunskaper, hwars befrämjande
 kan räknas ibland vetenskapsidkarens dyrbaraste
 pligter. — Det är med stöd af en så wälgrund-
 ad öfwerlygelse, som jag anser mig bebragd
 genom uppdraget att gifwa offentlighet åt den-
 na nödsamma annälän.

Stockholm, den 25 December 1854.

Carl Palmstedt.

Plan.

1,200 aktier a 10 rdr	600 rdr 12,000.
Häraf skulle användas: till inköp af hr doktor Hambergs samlingar, hwartill torde for- dras	2,000: —
återbetalning af förskottsvis sam- mansjutna medel, hwarigenom de personer, som behagat med- verka till museets bibehållande, inträda såsom aktieegare, högst tryckning af aktiebref, katalogen m. m.	500: — 100: — 2,600.
Årliga kostnader:	
Hyra af tjenlig lokal	866: 32.
Wed	100: —
Till samlingarnes skötsel och för- warande, inköp af nödige böcker m. m.	333: 16.
En amanuens, honorarium	250: —
En waktmästares aflöning	100: —
Tryckningskostnader, transporter och andra tillfälliga utgifter	200: —
Honorarier till twenne weten- skapsmän för en serie af po- pulära föreläsningar, särstildt i hwarje wetenskap, 150 rdr	300: —
Honorarium för de föredrag, som hållas uti läran om handels- varors egenskaper, beskaffenhet och värde	150: —
Materiel och experimentkostnader till föreläsningarne m. m.	100: —
	600 rdr 2,400: —

Med den tecknade summan 600 rdr 12,000
 skulle således samlingarne kunna inköpas, de
 lemnade bidragen ersättas, årliga kostnader
 bestridas, och desutom ett belopp, stort 9,400
 rdr, återstå till utgifterna under en tid af fyra
 år. Inkomsten af försälpta inträdeskort wore
 värsknad för de öfbrutteda utgifter, som kunde
 komma att utgå öfwer de här ofwan upptagne,
 samt för en sparkassa till befrämjande af fram-
 tida kostnader.

Det värde samlingarne ega, hwilket skall kom-
 ma att ökas genom årliga tillkomster, skulle
 utgöra den effektiva tillgången. Skilnaden mel-
 lan beloppet af hela aktiekapitalet och denna
 tillgång wore således den uppoffring, som san-
 nolikt med nöje torde wärlänas af många
 upplysningens och bildningens gynnare och be-
 fordrare. Denna uppoffring hemtar sin mot-
 svarighet af det befrämjande företagens nyttiga
 påföljder.

Utdelningarne å aktierna skulle gifwas genom
 inträdeskort a 8 skillingar banko till samlingar-
 nes befrämjande samt föreläsningarnes åhörande.
 Om för hwarje aktie å 10 rdr lemnas årligen
 fyra inträdeskort, så utgör följaktligen deras
 sammanlagda belopp 32 sk., eller 6 2/3 procent.

¶.

Stockholm, J. M. Waldén, 1855